

HØJESTERETS DOM

afsagt torsdag den 13. april 2023

Sag BS-27786/2022-HJR
(1. afdeling)

Dansk Forening for International Motorkøretøjsforsikring
(advokat Nicolai Mailund Clan)

mod

A
(advokat Malou Ehmer, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Roskilde den 19. november 2020 (BS-35027/2018-ROS) og af Østre Landsrets 15. afdeling den 24. november 2021 (BS-47397/2020-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Lars Hjortnæs, Kristian Korfits Nielsen, Ole Hasselgaard og Rikke Foersom.

Påstande

Parterne har gentaget deres påstande.

Anbringender

Dansk Forening for International Motorkøretøjsforsikring (DFIM) har anført navnlig, at § 19, stk. 2, i den dagældende bekendtgørelse om ansvarsforsikring for motorkøretøjer mv. (nu § 22, stk. 2) i overensstemmelse med tidligere cirkulærer må forstås sådan, at DFIM yder erstatning til personer, der kommer til skade ved påkørsel, uden at det kan konstateres, hvilket køretøj der har forvoldt skaden. A har ikke bevist, at der ved uheldet den 23. september 2016 var tale om et "ukendt" køretøj i bekendtgørelsens forstand.

På uheldstidspunktet kunne det straks konstateres, hvilket motorkøretøj og hvilken fører der havde forårsaget uheldet. Føreren af bilen holdt ind til siden og tilbød gentagne gange A sine kontaktoplysninger. Føreren tilbød også at betale erstatning for skaderne.

A havde pligt til at sikre sig oplysninger om identiteten på det køretøj, som påkørte ham, og han kunne have sikret sig oplysningerne. Der er ingen objektive tegn på, at han kom til skade eller befandt sig i en sådan sindstilstand, at han var ude af stand til at forstå, hvad han havde været udsat for. Han valgte bevidst at takke nej til oplysninger om førerens navn og bilens registreringsnummer, og han fraskrev sig dermed bevidst muligheden for at få erstatning, selv om han var vidende om, at han havde slået hovedet, og at hans cykel var beskadiget. Der er ikke grundlag for at tillægge hans sindstilstand eller andre subjektive forhold betydning ved vurderingen af, om køretøjet må anses for ukendt.

Foreningens erstatningspligt er betinget af, at køretøjet er ukendt, og at det ukendte køretøj er ansvarlig for uheldet. Kravet om, at køretøjet skal være ukendt, er et selvstændigt krav, der ikke kan kobles sammen med det objektive ansvar efter færdselsloven, herunder bestemmelserne om bortfald af erstatningen som følge af skadelidtes forsætlige eller groft uagtsomme medvirken.

A har anført navnlig, at han har løftet bevisbyrden for, at den bil, der påkørte ham, må anses for at være "ukendt". Under hensyn til den situation, som han var i, kan hans undladelse af at sikre sig oplysninger om køretøjet ikke lægges ham til last i en sådan grad, at DFIM's erstatningspligt bortfalder.

Han kom cyklende i høj fart, da han blev påkørt. Ved påkørslen væltede han og landede på hovedet, hvorefter han ganske kortvarigt var "væk". Han var naturligt rystet og i en form for choklignende tilstand, som påvirkede hans ageren. Han var meget vred og bange for, hvad han kunne komme til at sige til føreren, og han ønskede at komme væk fra situationen. Han havde ikke synlige skader efter uheldet, og skaderne på cyklen kunne han selv rette op. Hans reaktion må efter påkørselens karakter anses for helt naturlig og forventelig. Han havde ikke anledning til at tro, at der senere ville opstå et erstatningskrav. Han forsøgte efterfølgende at finde bilen, men det lykkedes ikke.

DFIM skal og bør virke som en garantiordning. Bortfald af erstatningspligten må derfor kræve andet og mere end den skadelidtes blotte mulighed for at sikre sig kontaktoplysninger på føreren eller bilens registreringsnummer. Det vil være i strid med garantiordningen, hvis hans undladelse af at sikre sig oplysninger om bilen skal have den konsekvens, at DFIM's erstatningspligt bortfalder.

Vurderingen af, om hans undladelse kan medføre, at køretøjet ikke kan anses for ukendt i bekendtgørelsens forstand, må foretages i lyset af færdselslovens regler om objektivt ansvar. Efter færdselsloven kan erstatning for personskade kun nedsættes eller bortfalde, hvis skadelidte forsætligt eller ved grov uagtsomhed har medvirket til skaden.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

A blev den 23. september 2016 påkørt på cykel af en personbil, der svingede til højre. Føreren af bilen tilbød ham sine kontaktoplysninger, men han forlod stedet uden oplysningerne. Det blev efterfølgende konstateret, at han ved påkørslen havde pådraget sig personskade i form af hoved- og vridtraumer.

Sagen angår, om Dansk Forening for International Motorkøretøjsforsikring (DFIM) har erstatningspligt over for A efter § 19, stk. 2, i den dagældende bekendtgørelse om ansvarsforsikring for motorkøretøjer mv., idet spørgsmålet er, om det skadevoldende køretøj må anses for "ukendt" i bekendtgørelsens forstand.

DFIM's erstatningspligt

Det fremgår af § 19, stk. 2, i den dagældende bekendtgørelse om ansvarsforsikring for motorkøretøjer mv. (§ 22, stk. 2, i den nugældende bekendtgørelse), at DFIM som garantifond umiddelbart over for en skadelidt erstatter personskade som følge af uheld i Danmark, der må antages forvoldt af ukendt, motordrevet køretøj.

Bekendtgørelsen om ansvarsforsikring for motorkøretøjer mv. er udstedt i medfør af bl.a. færdselslovens § 107 om forsikringsselskabers pligt til at deltage i en gensidig hæftelsesordning. Bestemmelsen findes i færdselslovens kapitel 16 om erstatning og forsikring, og Højesteret finder, at DFIM's erstatningspligt som garantifond må ses i sammenhæng med de øvrige bestemmelser i dette kapitel. Af bestemmelserne i kapitel 16 følger bl.a., at den, der er ansvarlig for et motordrevet køretøj, er objektivt ansvarlig for personskade, som køretøjet volder ved færdselsuheld, at krav om erstatning for skader forvoldt af motordrevne køretøjer skal være dækket af en forsikring i et ansvarsforsikringsselskab, og at alle forsikringsselskaber, der tegner ansvarsforsikring for motordrevne køretøjer i Danmark, skal være medlem af DFIM.

Garantiordningen skal sikre, at den, der bliver påført personskade ved færdselsuheld, får erstatning, selv om det skadevoldende køretøj ikke kan identificeres.

Højesteret finder på den anførte baggrund, at bekendtgørelsens § 19, stk. 2, ikke kan fortolkes sådan, at et køretøj kun kan anses for ukendt i bestemmelsens forstand, hvis skadelidte ikke har haft nogen mulighed for at få oplysninger om føreren eller køretøjet (som f.eks. hvis der er tale om en flugtbilist).

I tilfælde, hvor skadelidte har haft en mulighed for at få oplysninger om føreren og det skadevoldende køretøj, men ikke har fået dem, må det efter Højesterets opfattelse bero på en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder, om køretøjet kan anses for "ukendt" og dermed omfattet af DFIM's erstatningspligt.

Selv om udgangspunktet må være, at den, der bliver påkørt, sikrer sig oplysninger om det skadevoldende køretøj, vil det i situationen ofte være forståeligt, hvis dette ikke sker. I så fald vil DFIM have erstatningspligt, hvis køretøjet ikke kan identificeres.

Den konkrete sag

Højesteret lægger ligesom landsretten til grund, at A den 23. september 2016 med cykelhjul cyklede i ret høj fart for at passere bilen, inden den svingede til højre, og at han ved påkørslen blev ramt bl.a. på venstre side af hovedet og nakken. Han landede på hovedet og lå herefter på asfalten, hvor han ganske kortvarigt var "væk". Han havde hudafskrabninger på knæ og skinneben, og der var også skader på hans cykel. Føreren af bilen tilbød flere gange at oplyse sit telefonnummer og betale for reparation af cyklen, hvilket A afviste, idet han i situationen blev vred på føreren og blot ønskede at komme væk.

Højesteret finder, at det i den beskrevne situation var forståeligt, at A ikke sikrede sig oplysninger om føreren eller bilen.

Højesteret finder herefter, at bilen må anses for "ukendt" i bekendtgørelsens § 19, stk. 2's forstand, og tiltræder derfor, at DFIM har erstatningspligt over for A.

Konklusion og sagsomkostninger

Højesteret stadfæster landsrettens dom.

Efter sagens udfald skal DFIM betale sagsomkostninger for Højesteret med 50.000 kr. til A.

Sagsomkostningsbeløbet skal indbetales til Højesteret, der efter dækning af udgifterne til fri proces afregner med retshjælpsforsikringen.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal Dansk Forening for International Motor-køretøjsforsikring betale 50.000 kr., der indbetales til Højesteret.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.